

col. 1272); 1152: B. de *Montpao* (Font Rius, *Cartas de Pobl.*, i, 146); 1163: B. de *Munt pao* signa junt amb Bg. de Granyena un doc. relatiu a Passanant i Belltall (MiretS.; *Templ.* II 287); 1164: Bernardi de *Montepaon* (*Cart. Poblet*, 31-2); 1166: Bg. de *Monte pavone* en doc. de l'Espluga i Passanant (MiretS., o. c., p. 289n.2); 1175: Berengarii de *Montem Pavonis* (ib., 22); 1181: Bernardus de *Monte Pavon* (Font Rius, *op. cit.*, i, 224); 1186: torrentem de *Montepavonis* (ib., 247); 1190, 1201: Bernardus de *Mont Pao* (ib., 259, 10 291); 1207: Arnaldi de *Montpabon* (MiretS., o. c. p. 264); 1359: *Mont Pabo* (CoDoACA XII, 49).

Notem, a més, que Cerverí de Girona (m. 1285) en el seu famós «Testament» llega a un personatge «En Montpaó», amb evident ironia, un vestit usat, 15 per un préstec que aquest li havia fet i que Cerverí li havia tornat després.²

2. Nom d'un barri principal de la vila de Santa Coloma de Queralt; hom s'hi refereix, en documents d'arxiu, com *la pobla de Montpabó* (Segura, *Veu dels* 20 *Monts*, 1893, 418).

3. Llogaret del municipi de Calafell (B.Penedès), situat a 2.5 k. de Calafell, en un turó de 142 m. alt.

A més: *puig de Montpaó*, dins el terme de Jorba (Anoia), 599 m. (Turull, *op. cit.*, 282, n. 201); *pouet* 25 *de Montpó* en el terme d'Olleria (Vall d'Albaida, *GGRV*, Vol. II, 60). I *Mompona*, caseria en el te. d'Alacant.

Com a cognom: el *DAG.* dóna *Monpeó*, *Monpó* a Barc.; *Montpeó* a St. Joan Despí (B. Llobr.), S. XVII; *AlcM: Montpeó* a Borges del Camp, Valls (Alt Camp), 30 Gandesa (Terra Alta); J.Cor. anota Pasqual Crespo i *Mompó*, nom d'un individu de Carcaixent; *Mompó* a Bolbait (J.Gulsoy); i notem *Montpayo* (si bé falta l'accent), cognom de família noble mall., esmentat en un treball en ms. de 1815 (J.M.Bover, *Bi.Esc.Bal.*, I, 35 139).

Hi ha parònims en el domini occità. Sabarthès (*Dict. Topogr. l'Aude*) «*Montpabo*, lieu dit, t. Ouveillan, *Montpabo* 1497; *Roc de Montpeaux*, lieu dit, t. Mas-Cabardès, *Monte Phaone*, S. xv»; Nègre, (*Top. Gén.* 40 *France*, 1991) núm. 21870: *Montpaon* (Aveyron); 1102 *Montpao* (C.Brunel, *Les plus anc. chartes*, 7, 8); 1341: *Montisphaonis*; *Montpaon* (Bouche-du-Rhône); 1271: territorio *Montispavonis*; i núm. 21873: *Montpon* (Dordogne); 1170: *Montpao*. 45

ETIM. La base és MONTE PAVONIS, esdevinguda -*paó* per l'etapa de *pa(v)ā(ne)*, tractament normal. Notem que PAVO, -ONIS (variant de PAVUS, -I) fou usat, ultra el seu significat de 'paó o pago' com a NP (Schulze, 365), i és ben possible que amb MONTE PAVONIS s'al- 50 ludís simplement a un turó, propietat d'una persona amb aquest nom, i ben possible també que els llocs catalans esmentats (núms. 2 i 3, i altres) fossin, si més no, en bona part, succedanis de la localitat segarrena.

L'aparició del nom en zones tan disperses del ter-

ritori occità (Aveyron, Dordogne l'Aude, Bouches-du-Rhône) suggereix la possibilitat que a la base tinguéssim *paó*, és a dir, doncs, l'ocell, la carn del qual era plat molt apreciat en temps antics; així *Montpao* en un principi seria un turó on es crien paons comercialment.

Observem l'ús de *pago* < PA(V)O, la variant de *paó*, en la toponímia mallorquina: *Es Pagos*, en el terme de Porreres, *sā muriēra dās págo*, gros terme rural de Manacor (*DECat.* VI, 242b17ss.). Això a part, interessa el sentit secundari que ha tingut el reflex de PAVO, -ONIS en el bearnès: *pabo*, *paou*, *pabe* «coq de bruyère, tétras» (S.Palay), és a dir, 'gall salvatge, gall de bosc'. No es pot excloure, doncs, la possibilitat que *Montpaó* designés en un principi un turó on niaven o abundaven aquests ocells grossos. J.G.

[Però tot això són meres i rebuscades suposicions. El *paó* va ser sempre una au grossa de jardí o de cuina règia, ben poc popular; que no niava en llocs silvestres. I l'aplicació al gall salvatge és una innovació local del gascó.

És preferible rconèixer-hi, sobriament, un dels incomptables noms de castell i de puig, formats amb un NP (del cavaller que l'havia fundat o posseït). El NP romà *Pauo*. -onis, no és més que un membre de la grossa família formada per *Paulus* (*Paulius*, *Paulilius*, *Paulinus*, *Pausula*, *Pausulanus*), tots ells molt documentats per Schulze (503, 533, 555).

L'únic escrípol que causa aquesta etim. està en la manca de -s: si la base és PAVONIS caldria «*Montpaons*, potser fou primer així i se n'extragué la forma singular -*paó* per tal com es tractava d'un indret únic i individual (çò vindria d'un genitiu plural PAVONUM? Subterfugi bastant rebuscat). Més aviat es tractarà de MONS PAVONI genitiu contracte de *PAVONIUS que degué existir junt amb el NP PAVO, tal com *Petronius* amb *Petro*, *Pomponius* amb *Pompona* (Schu. 209), *Oconnius* (72) amb *Occo* (*CIL* XII, 13, Skok, §§ 217) etc. J.C.]

¹ A Turull, *Els topònims de la Segarra*, Cervera, 1991, 282.—² «e laix a'N. *Montpaó* - uns vestirs verts usats: / me prestat trecents sous - denans que'n fos quitats» (Cerverí de Girona *Testament* v. 180-181, *Narrativa*, a cura de J. Coromines, Barc., Curial, 1985, I, 100).

EL MONTPAR

Mas del terme de Sant Martí de Centelles.

PRON. MOD.: *al mumpá*, oït allí per Coromines (1933).

DOC. ANT.: 1173: «Veneis (potser lectura errònia per *vineis*) *Monpam* (*Cart. St. Cugat* III, 246).

ETIM. En sengles documents antics trobem documentat el NP *Bonopare Guilelmi* (a. 1030) (*Cart. St.*